

Paimion Vähäjoen kunnostus- toimenpiteet vuonna 2005

Jussi Aaltonen
Lounais-Suomen kalastusalue
Valkkimyllynkuja 2
20540 Turku
Puh. 02-2623 444

Johdanto

Vähäjoessa ja sen sivupurossa, Karhunojassa, esiintyy yksi Lounais-Suomen alkuperäisistä taimenkannoista. Taimenkanta on tosin sekoittunut isoajokelaisen taimenen kanssa (Koskiniemi, J. 2005). Taimenkannan elinmahdollisuuksien parantamiseksi Vähäjoelle ja Karhunojalle tehtiin v. 2005 kunnostussuunnitelma, jonka mukaisesti toteutetut kunnostustoimet tehtiin. Kunnostustyöt toteutettiin lokakuussa-marraskuussa v. 2005.

Toimenpiteet olivat kalojen vaellusmahdollisuuksia parantavia ratkaisuja. Varsinaisiin koskikunnostuksiin ei katsottu olevan suurta tarvetta, koska suurin osa näiden alueiden koskista on lähellä luonnontilaa. Sen sijaan Vähäjoessa havaittiin kaksi kohdetta, jotka olivat ainakin osittaisia vaellusesteitä kaloille. Näihin kohteisiin toteutettiin kunnostukset kunnostussuunnitelman mukaisesti. Työt viimeistellään käsityönä kesällä 2006.

Kunnostustyöt olivat osa Paimionjoen kalataloudellista kehittämishanketta ja toteutettujen kunnostustöiden ansiosta Vähäjoessa ei ole enää kalojen vaelluksia estäviä rakenteita.

Kunnostustoimenpiteet

Vähäjoen vanhan myllypadon kalatie

Kohde sijaitsee Paimiossa Vähäjoen ja Karhunojan yhtymäkohdasta n. 100 m alavirtaan päin. Vähäjoki laskee Paimionjokeen muutaman kilometrin päässä padosta.

Padon pohjoisreuna oli sortunut ajan kuluessa ja padosta irtautuneet suuret kivet muodostivat sortuneeseen osaan pirstoutuneen kivirykelmän, joka esti kalojen nousun, ainakin pienillä virtaamilla (kuvat 1 ja 2). Padon sortunut osa katsottiin luonnollisesti sopivaksi paikaksi kalatielle.

Padon sortuneeseen osaan muokattiin kaivinkoneella kaloille selkeä nousu-uoma, joka toimii kaikilla eri virtaamilla ympäri vuoden (kuva 3). Kalatie toimii oletettavasti kaikille kalalajeille, jotka nousevat merestä Vähäjokeen, mm. taimenille, säyneille, nahkiaisille ja siioille. Kunnostustyö toteutettiin 22.-23.10.2005.

Toimenpiteillä ei vahingoitettu padon säilyneitä rakenteita eikä niillä ollut merkittäviä vaikutuksia padon yläpuoliseen veden korkeuteen. Kunnostustyöt toteutettiin museoviraston kanssa hyvässä yhteistyössä ja hengessä. Museovirasto katsoi, että myllypadon kalatie oli rakennettu heidän vaatimuksien mukaisesti ja näin ollen yhteistyö oli onnistunutta. Maanomistajien toivomukset otettiin toimenpiteissä huomioon.

Seuraavilla sivuilla oleva kuvasarja kertoo tilanteen ennen ja jälkeen kunnostusten (huom. virtaamaero).

Myllypato ennen kunnostuksia

Kuva 1 Myllypatoon sortunut osa ennen kunnostusta

Kuva 2 Patoon sortunutta osaa alavirtaan päin

Myllypato kunnostusten jälkeen

Kuva 3 Myllypadon sortunut osa kalatien rakentamisen jälkeen

Kuva 4 Kalatie ylhäältä kuvattuna rakentamisen jälkeen

Puranpojantien sillan alapuoli

Paimion Spurilassa, Karhunojan yhtymäkohdasta n. kilometri ylävirtaan, Vähäjoen ylittää vanha silta, jonka alapuolelle on kasattu kivilohkareita. Kivilohkareet muodostivat vaellusesteen kaloille pienillä virtaamilla, koska virtaus pirstoutui kivilohkareiden väleihin, jolloin kaloilta uupui selkeä nousu-uoma kyseisen esteen ohitse.

Kunnostustyö toteutettiin 13.11.2005. Kyseiseen kivilohkareikkoon muodostettiin kaivinkoneella selkeä nousu-uoma, jota pitkin kalat kykenevät uimaan lohkarikon ohitse kohti Vähäjoen yläjuoksun laajoja koskialueita. Samalla kivikkoa loivennettiin pudotuskorkeuden jakamiseksi pidemmälle matkalle.

Puranpojantien sillan lohkarikko ei ole ollut välttämättä totaalinen vaelluseste taimenille, mutta se on voinut olla este muille kalalajeille (mm. nahkiaiselle ja säyneelle).

Ohessa kuvasarja kohteesta ennen ja jälkeen kunnostuksia (huom. virtaamaero).

Sillan alapuoli ennen kunnostuksia

Kuva 5 Kivikkoa sillan päältä kuvattuna

Kuva 6 Jyrkkä kivikko sivulta kuvattuna

Sillan alapuoli kunnostuksen jälkeen

Kuva 7 Kivikkoon muodostettiin selkeä nousu-uoma